

Portable Antiquities of the Netherlands (PAN) toont al 11.500 objecten online

Wetenschappers en amateurs slaan de handen ineens

Metaalvondsten uit privéverzamelingen worden binnen het PAN-project geïnventariseerd, op een systematische manier beschreven en beschikbaar gesteld voor wetenschappelijk en erfgoedonderzoek.

Hella Hollander

De Vrije Universiteit (VU), projectleider van het PAN-project, heeft een databank ontwikkeld waarmee vondsten van metaaldetectorhobbyisten ontsloten kunnen worden. De vondsten worden professioneel gefotografeerd, gedetailleerd beschreven en door experts geïdentificeerd met behulp van een uitgebreide versie van het Archeologische Basis Register (ABR).

Online toegang

De collectie (inmiddels zijn 41.000 objecten gemeld, waarvan er 11.500 online te vinden zijn) toont kledingspelden, munten, haarpinnen, kunstvoorwerpen en wapens. Soms zijn deze voorwerpen compleet, vaker gaat het echter om een klein onderdeel. De PAN-publiekswaarschuwing bevat voor iedere vondst een uitgebreide beschrijving, foto en een determinatie van het referentietype. De exacte locatie en gegevens van de vinder zijn niet publiekelijk toegankelijk (om de vindplaatsen

*Laatmiddeleeuwse draaisleutel, gevonden in de buurt van Cuijk.
Credits Addie Keizer, Stijn Heeren*

te beschermen), maar wel beschikbaar voor onderzoekers.

Amateurs als hulpbron

Sinds 2016 is het gebruik van metaaldetectoren legaal, mits dit niet op een archeologische site gebeurt waar nog onderzoek plaatsvindt. Wel is er toestemming nodig van de landeigenaar en de verplichting de vondsten te melden. Levert dit geen risico op voor professio-

nele archeologen? Stijn Heeren en Nico Roymans, initiatiefnemers van het project, geven in 2017 in een artikel in Trouw aan waarom dit niet het geval is:

“Hobbyisten komen op plekken waar beroepsarcheologen niet komen en juist die vindplaatsen zijn interessant voor de wetenschap”. Heeren: “Archeologen hebben maar een beperkt aantal opgravingen per jaar, dan kun je één mooie vondst doen, maar of die in de regio veel voorkomt, valt lastig te zeggen. Met PAN kunnen we veel beter inschatten wat in een streek thuishoort, wat zeldzaamheden zijn en wat is geïmporteerd van ver weg”. Er is nog een reden dat een databank als PAN hoog tijd werd. “De metaaldetector kwam eind jaren zeventig breed beschikbaar. De jonge mannen van toen zijn nu op leeftijd en beginnen te overlijden. We moeten ze spre-

ken, zodat ze op de kaart - soms bij benadering - hun vondstlocaties kunnen aanwijzen.”

Koppelen van data

Via thesauri, Linked-Open-Data-technieken en datamining van archeologische rapporten zal geprobeerd worden collecties aan elkaar te koppelen. Koppelingen met het Portable Antiquities Scheme (PAS) in Engeland en met nog op te richten databases als die van Denemarken zijn de volgende stappen. DANS zorgt voor de duurzame archivering van de PAN-databank en voor ontsluiting via ARIADNE en Europeana, zodat deze Nederlandse vondsten ook in Europees verband getoond en onderzocht kunnen worden.

www.portable-antiquities.nl/pan/#/public

PAN is finalist Nederlandse Dataprijz!

Zie researchdata.nl/nieuws-en-agenda/nieuws

Persistent digital identifiers voor onderzoekers

‘Met open identifiers wint iedereen’

Een ORCID (Open Researcher and Contributor ID) is een persoonlijke identifier die zorgt voor verbinding tussen onderzoekers, hun onderzoek, affiliaties en kan leiden tot onderzoeksbeurzen en innovatie. De voordelen op een rij. Iris Vocking

John Doove, programmamanager Open Access bij SURFmarket: “Voor onderzoekers ligt de waardepropositie van ORCID onder meer in het terugbrengen van administratieve lasten. Onderzoekers steken veel tijd in het rapporteren over hun onderzoek. Dat gaat ten koste van het daadwerkelijk uitvoeren ervan. ORCID helpt door als ‘linking pin’ op te treden. Hierdoor wordt informatie over de onderzoeker automatisch getransporteerd tussen verschillende systemen, waardoor de onderzoeker of zijn/haar ondersteuner de informatie maar één keer hoeft in te voeren. Boven-

dien is door het gebruiken van ORCID duidelijk wie wat publiceert en zorgt het voor een goede informatiehuishouding bij instellingen.” Dat laatste is ook weer belangrijk voor financiers. Doove: “Wereldwijd sluiten steeds meer financiers zich aan bij de ORCID-community. Met

“De auteurs-identifier ORCID lijkt de facto standaard te worden”

ORCID kunnen financiers een stukje geholpen worden met de verantwoording en monitoring van hun onderzoeksgelden.”

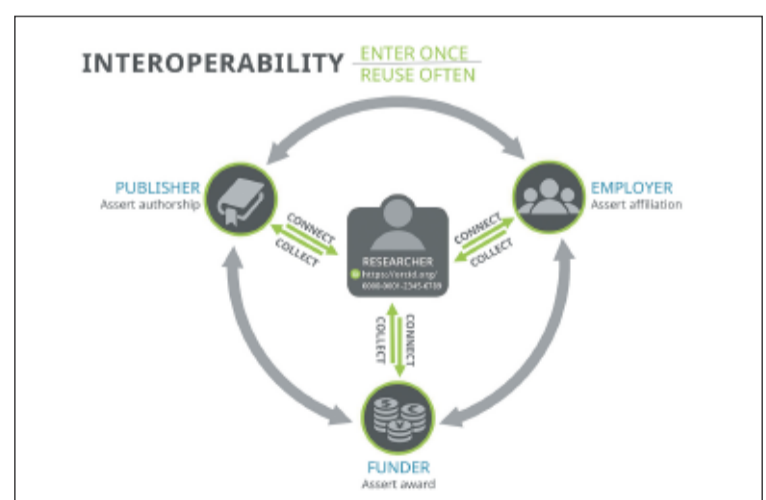
Collectief abonnement

“De afgelopen jaren hebben acht instellingen een collectieve ORCID-

licentieabonnement afgenomen. Tijdens deze pilot is bekeken welke voordelen een licentie oplevert en is kennis over het werken met ORCID gedeeld. Er zijn altijd koplopers met dit soort dingen, zoals de Universiteit Leiden. Zij werken al richting beleid en zien de voordelen van ORCID in. Zo kunnen zij dus goed delen wat werkt voor onderzoekers en bestuurders. Door deze kennisuitwisseling verrijken we elkaar en daarbij kunnen we, omdat we als groep een licentie hebben, ook nieuwe manieren onderzoeken om ORCID te gebruiken.”

Koppelen

Ook DANS is betrokken bij het project. Aan de persoonspagina binnen NARCIS kunnen ORCID's worden toegevoegd. Chris Baars, supervisor digital services bij DANS: “ORCID worden steeds vaker gebruikt in NARCIS. Binnen het Europese FREYA-project wordt gekeken naar het koppelen van identifiers, waar-

Met het Collect & Connect-programma wil ORCID het integratieproces en het delen van gebruikerservaring internationaal stroomlijnen.

Credits orcid.org

onder ORCID. Daarnaast wordt binnen FREYA gekeken naar zogenaamde ‘emerging PID-types’, bijvoorbeeld identifiers voor financiering, organisaties of onderzoeksfaciliteiten.”

Momenteel hebben bijna 7.500 onderzoekers een ORCID geregistreerd

binnen NARCIS en zijn ruim 17.500 Nederlandse ORCID's aangevraagd. Ook de persoons-identifiers ISNI (International Standard Name Identifier) en DAI (Digital Author Identifier) worden ondersteund door NARCIS.

orcid.org